

hebben aan de wedstrijd deelgenomen

de juicht van tegenwoordig

een goede vrijdag
om niet licht te vergeten
al was hij dan anders "goed"
dan gewoonlijk:
"het kleine dictee
van de nederlandse taal"
er heerste een ongewoon-warme
familiale sfeer
in dat anders zo
openbare provinciehuis

om drie uur
waren we nog maar met z'n vieren
& omdat het goede vrijdag was
hebben we hand in hand
een minuut stilte gehouden
alsof we in het bakhuis van viersel

bij de koude open haard stonden
wat we dit jaar
uiteraard niet konden doen

onze gastheer de gouverneur
nota bene landvoogd van viersel
had alles netjes
verwelkomend laten gereedzetten
koffie fruitsap water...

een na een kwamen ze binnen
de deelnemers
van de meest-verscheiden
leeftijd:
vier van tegen de tachtig
& anderzijds drie veertienjarigen
& zelfs één elfjarige
diezelfde morgen nog terug
uit sneeuwklassen in zwitserland

ondertussen kroop
een pasverjaarde éénjarige
over de glanzende vloer
& sliep een amper
twee maanden oud meisje
op de schoot
van haar taalvaardige moeder

tegen vier uur had iedereen
benieuwd plaatsgenomen
achter zijn tafeltje
als inleiding werd eerst
deze oproep tot "de juicht
van tegenwoordig" voorgelezen:

"dat het bargroens
een levendige taal is
werd gisteren weer eens bewezen:
twee nieuwe bargroense woorden

zijn op deze eerste lentedag
spontaan ontstaan
& meteen in het agalevsicon
opgenomen:
"vandalisme"
en de "juicht van tegenwoordig".

het klein dictee van vrijdag
was inderdaad bedoeld
als hoognodige bestrijding
van het weren
van nieuwe vlaamse woorden
door het woordenboek van dale

vandaar dan ook "vandalisme".

(vervolg volgende week)

LUC VERSTEYLEN

513

Heilig (vervolg)

Het heilige der heiligen
Het 'heilige der heiligen' is een klassiek voorbeeld van een hebraïsme, met name de Hebreeuwse of superlatieve genitief, zoals, in het Latijn, 'Canticum canticorum', letterlijk 'het lied der liederen', vertaald als 'Hooglied'; in het Nederlands 'het boek der boeken' (nl. het belangrijkste boek, de Bijbel), 'het heilige der heiligen' (het allerheiligste); de laatste tijd is er het nieuwe Nederlandse hebraïsme: de 'Tocht der tochten' voor de Elfstedentocht.

Buiten Bijbels verband betekent 'het heilige der heiligen', meestal in komische zin, een zeer bijzondere ruimte in een gebouw, die alleen toegankelijk is voor bevoorrechte personen. Het kan ook schertsend worden gezegd van een zogenoemde 'beste kamer', een rijk aangeklede kamer, die enkel op bijzondere dagen wordt gebruikt. In nog meer figuurlijke zin kan 'het heilige der heiligen' het voornaamste deel zijn van een uiteenzetting, de wezenlijke kern van een betoog.

In de Bijbel is 'het heilige der heiligen', de laatste tijd beter vertaald als 'allerheiligste', de naam van het binnenste vertrek. Tijdens de uittocht van de Israëlieten

uit Egypte, bedoelde men erdoor de plaats, het tabernakel, achter het voorhangsel in de tent van het verbond: 'Bevestig het voorhangsel zo dat het onder de vijftig gouden haken komt, en zet de ark met de verbondstekst erachter: het voorhangsel vormt de scheiding tussen het heilige en het *allerheiligste*.' (Ex. 26,33) De Statenvertaling gebruikt in plaats van 'het allerheiligste' het hebraïsme: 'het heilige der heiligen'. Later, in de tempel van Jeruzalem, had het 'allerheiligste' de vorm van een kubus, zonder vensters, en het werd slechts eenmaal per jaar betreden door de hogepriester, nl. op Grote Verzoendag. Tot aan de verwoesting van de tempel door de Babyloniërs in 587 v.C. stond hier de ark van het verbond.

Hel
Een hels kabaal in de hel van het noorden

Het woord 'hel' wordt tegenwoordig vooral in niet-religieuze zin gebruikt. Zo spreekt men in de rennerswereld over 'de hel van het noorden', wanneer de renners in het noorden van Frankrijk over bijzonder hobbelige en soms modderige wegen moeten.

In de grote katholieke bibliotheken bestond vroeger een afdeling, de 'hel' genoemd, waarin de boeken waren opgeborgen die volgens de overheid ergernis gevende teksten bevatten, zeker ook de boeken die voorkwamen op de index van de verboden boeken. Men spreekt van een hels kabaal, een hels karwei e.a. om iets aan te duiden dat buitengewoon onaangenaam, zwaar, angstaanjagend, pijnlijk is.

Het woord 'hel' hoort bij 'helen' in de zin van 'verbergen', 'verhelen'. Dan is 'hel' etymologisch 'het verborgen (rijk)'. Het is de benaming van wat, vooral in oude klassieke teksten, de 'onderwereld' werd genoemd.

In het christelijk geloof betekent 'hel': de verblijfplaats van de gestorvenen die zich tot in hun dood vrijwillig van God hebben afgekeerd. 'Hel' is een toestand van eeuwigdurende verschrikking, waar de verstokte zondaar voor zijn zonden wordt gestraft. Het is ook de verblijfplaats van duivels en boze geesten.

(Wordt vervolgd)

BART MESOTTEN

Johan Kelders

Laatste winter

"In de winter kun je beter de bajes in."
Ze rilt van de kou. Haar dekens zijn gejat en ze heeft alleen nog karton om de koude tegen te houden.
"Gelukkig heb ik dit nog."
Ze wijst naar een paar kartons met alcohol. Ze is alcoholiste en heeft altijd drank bij zich. Zelfgestookte rotzooi die je in een paar minuten in vuur en vlam zet.
De laatste weken is ze een echte kachel. Ze drinkt aan een stuk door en heeft geen contact met de wereld om haar heen.
Ze zweeft meer dan ze loopt en lalt vaak een naam die ze ontelbare malen herhaalt:
"Wilbert, Wilbert, Wilbert..."
Als ik haar vraag wie dat is, klapt ze dicht.
Het is iets tussen haar en hem. Daar heeft niemand iets mee te maken.
Moniek is de oudste zwerver die ik ken. Ze heeft de Tweede Wereldoorlog nog meegeemaakt.
Dit is haar eerste winter op straat in dertig jaar. De andere winters zorgde ze ervoor dat ze in de bajes zat.
De winterstop, noemt ze dat. De hele winter geen kou, gratis onderdak en eten en drinken. Dit jaar heeft ze de bajes overgeslagen.
Het is haar laatste winter, en die wil ze buiten meemaken.
De dokters hebben haar opgegeven.
Ze heeft te veel alcohol in haar bloed, een verrotte lever en een rikketik die het elk moment kan begeven.
"Wilbert, Wilbert, Wilbert..."
Ze duikt ineens voor me op, een foto in de hand.
"Dat is hem", mompelt ze. "Was hem." Ze barst in tranen uit.
"Was hem?", vraag ik.
"Ja, hij is dood. Mijn schuld. Ik had hem kunnen redden."
Ze stort zich opnieuw op de foto. Het lijkt of Wilbert nog leeft.
"Ik neem hem mee de urn in", snikt ze. "Dan zijn we altijd met z'n tweeën."
Ze laat zich cremieren. Dat heeft ze een paar weken geleden zelf geregeld.
"Wil jij ons over de zee uitstrooien, waar hij is verdronken?" Ze kijkt me smekend aan.
"Natuurlijk doe ik dat. Maar je moet eerst naar het ziekenhuis."
"Daar ga ik niet naar toe. Ik ga dood in mijn eigen huis."
Ze wijst naar haar bank in het Stadspark.
"Oké, oké", berust ik.
Iemand die zo dichtbij de dood staat, pak je niet hard aan.
"Bedankt." Ze beroert mijn gezicht.
Haar vingers zijn ijskoud.

UIT DEN GROOTEN VOLKSKALENDER VAN PAUL VAN ZUMMEREN

Morgen begint de meimaand en mijn volkskalender zegt dat de zon op 1 mei maar best zou schijnen. Dat zou dan tot gevolg hebben dat er een bijzonder fruitjaar zou komen.

En, zegt de kalender nog:

ZOALS DE WIND MORGEN ZAL WAAIEN ZAL IE OVERWEGEND EEN GANSE MAAND WAAIEN

Vroeger was 1 mei de feestdag van het weerheiligenduo Filippus en Jacobus. Toen gold deze weerspreuk:

ALS HET OP FILIPPUS EN JACOBUS REGENT DAN IS DE OOGST GEZEGEND

In deze moderne tijden zie je Filippus noch Jacobus op de kalenders staan. Nee, ze werden afgevoerd. Dat gebeurde nog niet zo lang geleden; nog maar zo'n 36 jaar terug.

Eén mei werd na de Tweede Wereldoorlog als officiële feestdag erkend, namelijk als het Feest van de Arbeid. Sindsdien is dat de dag waarop in grote centra de 1 mei-stoeten uittrekken, vooral gestoffeerd door de arbeiderspartijen. Dat vond de Kerk allemaal maar niks en daarom werd een tegenzet gevoerd. Filippus en Jacobus werden geschrapt op 1 mei en in de plaats daarvan nomineerde de Katholieke Kerk voortaan 1 mei als naamdag "Sint-Jozef-Werkman".

Dat gebeurde in 1957. En toen is ook de allerjongste weerspreuk uit de volksweerkunde ontstaan. Want, als het op 1 mei mooi weer is, net wanneer de stoeten uittrekken, dan zegt die spreuk:

ONZE LIEVE HEER IS MET DE SOCIALISTEN

KRISTIEN VAN ZUMMEREN